

Thema visitaties POKB 2018

Platform Overheid en Kwaliteit Bodembeheer www.pokb.nl

Datum : 5 maart 2018
Van : Werkgroep Thema's (van Wetten, Tuinhof, Hassing, Vlamings, Cassee, de Graaf, Hopstaken)
Kenmerk : POKB-thema2018-20180305

1. Aanleiding en doel van de thema's

In 2015 zijn 4 thema's geïnventariseerd door de werkgroep. Hiervan zijn 2 thema's gevisiteerd gedurende 2016-2017. Tijdens POKB van 23 maart 2017 is geconstateerd dat de visitaties op deze thema's goed zijn verlopen. De thema's Omgevingswet en Gebiedsgericht beheer zijn afgelopen visitatieronde niet gebruikt. Het visiteren hiervan kon nog onvoldoende op de kwaliteit van de uitvoering worden gericht. Deze thema's zijn door de werkgroep als input voor 2018 meegenomen.

De werkgroep heeft de volgende thema's uitgewerkt voor 2018:

1. Omgevingswet: Integratie van bodem in omgevingsgericht werken, integraal werken, met specifieke aandacht voor omgevingsvisie en ondergrond (gebiedsgericht beheer).
2. VTH-implementatie met specifieke aandacht voor Besluit bodemkwaliteit en de borging van de gemeenten naar de OD.

In deze notitie zijn de thema's uitgewerkt tot visitatieonderwerpen en -vragen. Het doel is om de visitaties hierop te structureren en op een zo uniform mogelijke wijze te laten plaatsvinden om daarmee de resultaten onderling beter te kunnen vergelijken.

2. Vraag aan POKB

Tijdens POKB van 12 oktober 2017 zijn de thema's besproken op geschiktheid voor visitatie. Daarbij zijn aandachtspunten genoemd en die zijn door de werkgroep in deze notitie verwerkt. Daarbij is een modelverslag gemaakt en een beoordelingschema toegevoegd.

In de te ontwikkelen tools staan de vragen die gesteld kunnen worden tijdens een visitatie centraal. Het staat de visitors vrij om deze vragen aan te vullen of buiten toepassing te laten. Aan de hand van de antwoorden (resultaten) op de gestelde vragen kunnen de bezoekers een oordeel geven waar de gevisiteerde organisatie staat met het thema.

Thema 1: Omgevingswet: integratie van bodem in omgevingsgericht werken, integraal werken

(Cees van Wetten, William Vlamings en Marcel Cassee)

Inleiding

De Omgevingswet is de basis voor het nieuwe stelsel van regelgeving voor de fysieke leefomgeving. Het stelsel is het resultaat van de Omgevingswet, Invoeringswet en de aanvullingswetten. En alle regelgeving die in AMvB's en ministeriële regelingen onder deze wetten wordt opgenomen. Het stelsel van de Omgevingswet bundelt de regels over ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Naar verwachting zal de Omgevingswet in 2021 (of later) in werking treden.

Bij de Omgevingswet staat de leefomgeving centraal: een integraal en samenhangend beleid, besluitvorming en regelgeving van de fysieke leefomgeving. Een actieve en flexibele aanpak vergroot de bestuurlijke afwegingsruimte bij het bereiken van doelen in de fysieke leefomgeving. De omgevingswet gaat uit van vertrouwen. Samenwerken en participatie is belangrijk. Er komt meer ruimte voor maatwerk bij het bevoegd gezag. Het rijk stelt niet langer aan alle activiteiten regels. Het uitgangspunt van de Omgevingswet is decentraal, tenzij. Dit betekent dat decentrale overheden zelf regels kunnen of moeten stellen in het omgevingsplan (gemeente) of omgevingsverordening (provincies). Ook het instrument omgevingsvisie is belangrijk: De omgevingsvisie is een strategische visie voor de lange termijn voor de gehele fysieke leefomgeving en vormt de basis voor de regels in het omgevingsplan of de doelstellingen die in het programma worden opgenomen.

Bodem in de Omgevingswet

Ook de Wet bodembescherming en (een groot deel van) de onderliggende regelgeving (bijvoorbeeld onderdelen van het Activiteitenbesluit, Besluit bodemkwaliteit en Besluit uniforme saneringen) gaat op in dit nieuwe stelsel. Via de Aanvullingswet bodem Omgevingswet en Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet worden de regels voor bodem onderdeel gemaakt van de Omgevingswet. Het is de bedoeling dat de aanvullingswet en -besluit gelijktijdig met de Omgevingswet in werking treden.

Het nieuwe wettelijke instrumentarium voor bodem berust op drie pijlers:

1. het voorkomen van nieuwe verontreiniging of aantasting (preventie)
2. het meewegen van bodemkwaliteit als onderdeel van een brede afweging over de kwaliteit van de leefomgeving in relatie tot functies (toedeling van functies)
3. het op duurzame en doelmatige wijze beheren van resterende historische verontreinigingen (beheer historische verontreinigingen)

Elke pijler kent zijn eigen instrumenten die ontleend worden uit de Omgevingswet: algemene regels, maar ook de omgevingsvisie, het omgevingsplan, de omgevingsverordening en het programma. Kwalibo blijft voorlopig buiten de Omgevingswet.

Pijler 1 - preventie

Met pijler 1 worden nieuwe verontreinigingen en aantastingen voorkomen door gebruik van de zorgplicht en algemene regels voor burgers en bedrijven.

Pijler 2 - integratie

Met pijler 2 krijgt de materiële integratie van alle aspecten van de fysieke leefomgeving, waaronder bodemkwaliteit, vorm in de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Het rijk stelt hieraan niet expliciet regels, maar laat dit over aan de decentrale overheden. In die gevallen waarin bodem of grondwater van mindere kwaliteit zijn, biedt dit de instrumenten om keuzes te maken en om een balans te vinden tussen risico's en maatschappelijk gewenste

activiteiten. Voor grondwater wordt hierbij de lijn van de gebiedsgerichte aanpak voortgezet. De ruimtelijke ordening van de ondergrond maakt ook onderdeel van deze pijler.

Pijler 3 - beheer

In pijler 3 vraagt de bescherming van de gezondheid van mensen, planten en dieren om het verstandig omgaan met resterende historische verontreinigingen. De verwachting is dat met de doelstellingen vanuit het Bodemconvenant alle zogenaamde spoedlocaties zijn gesaneerd of beheerst. Onder de Wet bodembescherming was de beschikking het belangrijkste instrument bij het omgaan met historische verontreinigingen. Alleen in bepaalde gevallen werd gewerkt met algemene regels, zoals het Besluit uniforme saneringen. De nieuwe wet draait dit om. Onder de Omgevingswet zullen in eerste instantie vooral algemene regels van toepassing zijn, voor activiteiten als graven in verontreinigde grond, saneren (bijvoorbeeld bij bouwen of andere ontwikkelingen) en toepassen van grond, baggerspecie en bouwstoffen. Slechts in uitzonderingsgevallen zal behoefte zijn aan maatwerk en kunnen alsnog maatwerkvoorschriften worden aangevraagd. Gemeenten en provincies krijgen hierbij een belangrijke rol. Zij krijgen de primaire verantwoordelijkheid voor respectievelijk de bodemkwaliteit en het grondwater met veel mogelijkheden voor eigen beleid. Lokale en regionale regels kunnen straks worden vastgelegd in het omgevingsplan respectievelijk omgevingsverordening. De verplichtingen uit een aantal EU-richtlijnen (onder meer de Kaderrichtlijn water en de Grondwaterrichtlijn) vormen uiteraard het kader voor de drie pijlers.

Veranderopgaven en implementatie voor bodem en ondergrond

Deze wetgevingsoperatie heeft gevolgen voor overheden die verantwoordelijk zijn voor het beheer van de fysieke leefomgeving. Wachten totdat de Omgevingswet in werking is getreden is geen optie. Met de implementatie kan niet vroeg genoeg worden begonnen.

Ten eerste is er sprake van een veranderopgave voor alle overheden gericht op integraal werken. Dat betekent:

- afstemmen tussen jouw sector en andere sectoren tot afgestemd beleid / besluit / toezicht;
- 1-loket in het berichten verkeer tussen overheid en bedrijfsleven;
- digitaal werken: doe wat kan digitaal zodat je hergebruik van gegevens bevordert en werk met digitale kaarten.

Ten tweede dienen voorbereidingen getroffen te worden voor het maken van een omgevingsvisie. Bodem, ondergrond en grondwater maken hier deel van uit.

Ten derde krijgen de overheden de mogelijkheid om zelf regels te stellen in het omgevingsplan of de omgevingsverordening en liggen er opgaven rondom het beheer van bodeminformatie. Daarbij speelt voor bodem ook dat op sommige onderwerpen sprake is van een verschuiving van taken: gemeenten worden voor de meeste activiteiten in de bovengrond het bevoegd gezag; provincies krijgen daarentegen een belangrijke verantwoordelijke taak rond het beheer van het grondwater.

Vragen voor de visitatie

Omdat een gemeente en de provincie andere taken krijgen onder de Omgevingswet, kunnen de te stellen vragen per organisatie verschillen.

Omgevingsdiensten (OD's) hebben weer een andere rol. Zij krijgen onder de Omgevingswet net zoals nu taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), maar zullen in meer of mindere mate ook ondersteuning leveren (advisering aan gemeenten en/of provincies) bij de beleidscyclus. Dit kan echter per organisatie verschillen. Een suggestie kan ook zijn om de visitatie bij een omgevingsdienst uit te voeren in aanwezigheid van één of meerdere opdrachtgevers (provincie en/of gemeente).

Let op: Niet alle vragen uit onderstaande vragenlijst zijn direct voor alle organisaties bruikbaar. Bij de voorbereiding van de visitatie zal moeten worden afgesproken en nagegaan welke onderdelen van de vragenlijst van toepassing is of de focus op komt te liggen. Tijdens POKB hebben OD's aangegeven dat er verschillen zijn tussen klanten en dat ze bijv. soms wel en soms geheel niet betrokken zijn bij het opstellen van een omgevingsvisie.

Vragenlijst Thema 1

Algemeen veranderopgaven (voor alle organisaties)

1. Is er deelname vanuit de organisatie bij de totstandkoming of implementatie van de Omgevingswet? Wat zijn de eerste ervaringen?
2. Wordt deelgenomen aan pilots of het landelijke programma Aan de slag met de Omgevingswet?
3. Hoe wordt de organisatie ingericht op de Omgevingswet? Bekend met de invoeringsstrategie?
4. Ken je de projectleider implementatie Omgevingswet binnen jouw organisatie? Is er vanuit bodem/ondergrond contact met de projectleider of het team implementatie Omgevingswet?
5. Hoe wordt afdeling/ bureau bodem voorbereid op de nieuwe Omgevingswet? Worden de voorbereidingen in samenwerking met andere afdelingen gedaan?
6. Wat gaat er veranderen in de werkwijze voor bodem en ondergrond?
7. Ligt er een plan of planning voor een tijdige implementatie van de bodem en ondergrondtaken onder de Omgevingswet?

Bodem en ondergrond in de Omgevingsvisie (voor gemeenten en provincies; deels ook voor omgevingsdiensten indien zij betrokken worden bij de visie).

8. Is bekend hoe de omgevingsvisie tot stand komt en welke kwaliteitseisen de organisatie daaraan stelt?
9. Is bekend wie binnen de organisatie betrokken is bij de voorbereiding of het opstellen van de omgevingsvisie? Zijn hier vanuit bodem contacten mee?
10. Is bekend welke maatschappelijke opgaven er in het gebied zijn dan wel waar bestuurders prioriteit geven? En is in kaart gebracht welke bijdrage bodem, ondergrond en grondwater aan deze maatschappelijke opgaven kunnen leveren? Zo ja, op welke manier is dit gepresenteerd (tekst, kaartinformatie, etc)?
11. Vindt er samenwerking plaats met andere afdelingen? Vindt er samenwerking plaats met andere overheden dan wel met maatschappelijke instellingen of het bedrijfsleven?

Overdracht van taken (voor gemeenten en provincies; deels ook voor omgevingsdiensten indien zij betrokken zijn bij de uitvoering van Wbb-taken).

12. Wordt actief gestuurd op het overdragen van Wbb-taken van de provincie naar kleinere gemeenten? Wat is de rol van de omgevingsdienst hierbij?
13. Welke afspraken worden gemaakt rondom locaties die onder het overgangsrecht komen te vallen?
14. Welke afspraken zijn gemaakt rondom het beheer van bodeminformatie (over historische verontreinigingen, historische bedrijfsactiviteiten, eerder uitgevoerde onderzoeken en saneringen)?

15. Zijn afspraken gemaakt rondom de taken voor het beheer van grondwater(verontreinigingen) (bijvoorbeeld overdracht van taken van grote gemeenten naar provincie)? En zijn afspraken rondom informatiebeheer (grondwaterverontreinigingen, WKO-installaties, drinkwaterwinning, etc)?

Decentrale regels (omgevingsplan / omgevingsverordening / programma) (voor gemeenten en provincies; deels ook voor omgevingsdiensten indien zij betrokken worden bij het maken van decentrale regels.

16. Is in kaart gebracht op welke onderdelen behoefte is aan maatwerkregels (afwijken van algemene rijksregels in het omgevingsplan of omgevingsverordening) danwel het stellen van decentrale regels (voor activiteiten of zaken die het rijk niet regelt)? En voor de provincie: welke instructieregels aan gemeenten of waterschappen gericht moeten worden?
17. Welk beeld of ideeën bestaan er over het hanteren van eigen normen (afwijken van de normen van het rijk) als grens voor saneren bij ontwikkelingen, terugsaneerwaarden en/of het toepassen van grond en baggerspecie? (vooral relevant voor gemeenten)
18. Welke rol speelt bodeminformatie in het omgevingsplan, bijvoorbeeld aanwijzen van gebieden waar geen/wel bodemonderzoek noodzakelijk is, toekennen aan beperkingen aan locaties (bijvoorbeeld tbv nazorg of behouden van een leeflaag, interferentiegebieden bodemenergie)? Hoe gaat de organisatie op dit onderwerp te werk? (vooral relevant voor gemeenten)
19. Zijn er thema's die de organisatie wil opnemen in het programma (bijvoorbeeld gebiedsgericht grondwaterbeheer)? Welke partijen zijn erbij betrokken? (waterschap, drinkwaterwinbedrijf, energiebedrijf, voedingsmiddelen industrie enz.) (vooral relevant voor provincies)
20. Is een inventarisatie uitgevoerd in welke gebieden er behoefte bestaat aan het gebiedsgericht beheren van verontreinigingen in het grondwater. In 2020 dienen minimaal de hoofdlijnen van een gebiedsgericht beheer van (ernstige grondwaterverontreinigingen te zijn vastgesteld. Welke partijen zijn erbij betrokken? (waterschap, drinkwaterwinbedrijf, energiebedrijf, voedingsmiddelen industrie enz.) (vooral relevant voor provincies)
21. Zijn er voor gebiedsgericht grondwaterbeheer financiële instrumenten ontwikkeld of wordt daar gebruik van gemaakt? Is er een beheerder die bijhoudt wie baat heeft bij een ontwikkeling? (vooral relevant voor provincies)

VTH-taken (vooral voor omgevingsdiensten, in mindere mate ook voor gemeenten en provincies als opdrachtgever voor omgevingsdiensten)

22. Is in kaart gebracht welke gevolgen de Omgevingswet heeft voor VTH-taken op het gebied van bodem en grondwater (bijvoorbeeld meer algemene regels, andere meldings- en informatieverplichtingen, mogelijkheden voor maatwerkregels / decentrale regels)?
Zo ja, welke veranderingen zijn te verwachten en wat betekent dit voor de organisatie?
23. Welke aanpassingen in de handhavingsstrategie voor wat betreft de bodemtaken zijn te verwachten?

Thema 2: VTH en implementatie Besluit bodemkwaliteit **(Mirjam Hassing en Harke Tuinhof)**

In 2016 is een pilot uitgevoerd naar kwaliteitsborging VTH bij OD's met behulp van een collegiale toets (CT). Daaruit zijn mogelijkheden ontstaan voor integratie met de visitaties van POKB. Tijdens POKB van 23 maart 2017 is mede naar aanleiding hiervan het Besluit bodemkwaliteit gekozen om uit te werken als thema. Dit thema leent zich om met de CT te combineren. De combinatie is met VTH verder verkend in december-februari 2018. Het staat deelnemers aan de CT of visitatie vrij om de combinatie uit te werken. Wel is het opstellen van een kort plan van aanpak aan te bevelen om praktisch de agenda van CT/visiteatie in te vullen. Vooralsnog is door poule G vanuit CT aangegeven de combinatie verder te onderzoeken (coördinatie door Natasche Gründeken van ODH).

In POKB van 12 oktober 2017 is aangegeven dat de nadruk van het thema vooral inhoudelijk is en gericht op bodemaspecten. OD's geven aan dat ook bij dit thema maatwerk aan de orde is voor verschillende klanten (zie ook thema 1). Gemeenten geven aan dat vorige visitaties is gebleken dat medewerking van de OD aan de visitatie, bijvoorbeeld t.a.v. toezicht en handhaving, soms niet mogelijk bleek. Voor 2018 zal opnieuw worden verkend welke samenwerking haalbaar is. Provincies hebben geen directe rol bij Bbk. In overleg zullen zij nagaan welke aspecten rond dit thema zinvol zijn om te visiteren of dat een alternatief onderwerp naar op de agenda moet komen. Deze invulling volgt.

Een belangrijk onderwerp is om te beoordelen hoe de kwaliteitsborging in de praktijk is geregeld tussen OD en gemeente. Daarbij gaat het zowel om de 'oude' als de nieuwe bevoegd gezag gemeenten.

Inleiding

In essentie betreft het sinds de inwerkingtreding van het Bbk in 2008:

1. behandelen van (individuele) meldingen;
2. toezicht houden op (individuele) toepassingen;
3. ketentoezicht op bepaalde stromen/toepassers/intermediairs;
4. afstemming / samenwerking met partners, bijvoorbeeld (andere) omgevingsdiensten, gemeenten, provincie, waterschap, ILT, politie.

De uitvoering dient planmatig te gebeuren, dus met:

5. een (periodiek) uitvoeringsprogramma;
6. een (periodieke) evaluatie (met inachtneming van gemaakte (contract)afspraken tussen opdrachtgever en opdrachtnemer).

Met de komst van OD's (vanaf 2014) is er nog een element bijgekomen:

7. afstemming tussen OD en gemeente.

Qua risico's kan onderscheid gemaakt worden tussen risico's bij de relevante processen op zich (1 t/m 4) en risico's gerelateerd aan de benodigde afstemming tussen OD en gemeente.

Vragenlijst Thema 2

Algemene vragen

1. Is er een procedure behandelen meldingen?
en zijn risico's benoemd (5 dagen termijn)?
2. Is er een procedure toezicht Bbk?
3. Wordt er gebruik gemaakt van een handhavingsstrategie (bijv. Landelijke Handhavingstrategie)?
4. Hoe vindt de handhaving plaats? Hoe zijn de taken verdeeld tussen opdrachtgever (gemeente) en opdrachtnemer (OD) en hoe verloopt de samenwerking?
5. Is er een uitvoeringsprogramma?
en is dit "risicogestuurd"?
6. Wordt er periodiek geëvalueerd?
en hoe verloopt de besluitvorming over aanbevelingen met de opdrachtgever (gemeente)?

Specifieke vragen

7. Hoe wordt omgegaan met vrije veld controles/ketenbeheer? Is hiervoor beleid en capaciteit?
8. Hoe wordt omgegaan met toets bestemmingsplan (OD of bevoegd gezag)?
9. Hoe verloopt afstemming met bevoegd gezag Wbb indien aan de orde?
10. Op welke wijze wordt informatie uitgewisseld met handhavingspartners?
11. Wordt voor toezicht en handhaving gebruik gemaakt van data uit andere werkvelden (bijvoorbeeld Landelijk Meldpunt Afvalstoffen), andere afdelingen (bijv. bouw en woningtoezicht) of organisaties?
12. Is er voldoende capaciteit?
13. Zijn er voldoende middelen?
14. Is de archivering/dossiervorming goed geregeld (o.a. aanvullende gegevens)?
15. Hoe wordt omgegaan met de collegiale toets (tijdens het werkproces)?

Te onderkennen risico's

- overschrijding van 5 werkdagen termijn
- verkeerde beoordeling
- ondoelmatige uitvoering (verkeerde accenten), bijvoorbeeld te weinig tijd voor vrije veld toezicht
- onvoldoende capaciteit (verdeling OD-capaciteit per gemeente)
- inefficiënte administratieve en financiële afhandeling tussen OD en gemeente
- gebruik checklist HUM Bbk voor risico's.

3. Verdere voorbereiding (per thema)

Voor de voorbereiding van de visitaties kan het behulpzaam zijn om een overzicht te krijgen van de registraties die er zijn bij de te visiteren organisatie. Een aandachtspunt is om de registraties die zijn gebruikt voor het thema op te vragen bij de te visiteren organisatie. Wel dient onderscheid gemaakt te worden tussen het uitvragen van een product van een proces, bijvoorbeeld een opgestelde (vastgestelde) omgevingsvisie en de wijze waarop de organisatie de kwaliteit van het proces waarborgt.

Beoordeling van de thema's

In de afgelopen jaren zijn de visitaties op de themaonderwerpen gebruikt om een indruk te krijgen van de wijze van uitvoering en aanpak in combinatie met het Normblad. Het Normblad 8000 maakt onderdeel uit van de VTH-criteria 2.1. Het themaonderwerp legt de nadruk op de (algemene) eisen van het Normblad en geeft een indruk van de wijze van uitvoering en aanpak van kwaliteitszorg in combinatie met de implementatie.

Nieuwe thema's, zoals de Omgevingswet, zijn nog niet specifiek geborgd in het Normblad. De visitatieresultaten op dit thema zijn dan ook deels gericht op het verkrijgen van een beeld van de aspecten waarvoor borging zinvol en haalbaar is. Een beoordeling is altijd indicatief, mede omdat iedere organisatie de themaonderwerpen op een verschillende wijze zal invullen en in een verschillend stadium van implementatie kan zijn. Bij de beoordeling gaat het er primair om een goed beeld te krijgen van de stand van zaken.

Om een zo objectief mogelijk beeld te krijgen van de stand op de thema's en de teamleider te helpen bij de beoordeling is iedere visitatieronde een scoretabel ontwikkeld. De teamleider concludeert aan het eind van de visitatie en koppelt de score terug op de organisatie en noteert zo nodig een afwijkende mening van de visitee. De score is indicatief en alleen bedoeld om een totaalbeeld te verkrijgen. Onderstaand zijn de scoretabellen opgenomen.

Scoretabel Thema 1: Omgevingswet*

Oordeel	Toelichting op criteria
Volledig gereed	Organisatie gereed voor uitvoering van de Omgevingswet, inclusief de bodem en ondergrondtaken. Integraal werken krijgt in alle facetten aandacht. Bodem en ondergrondtaken krijgen aandacht in op te stellen omgevingsvisie(s). Organisatie heeft een duidelijke strategie bepaald voor beleidsruimte en handhaving en deze gewaarborgd in de uitvoering. Er zijn (in detail) afspraken gemaakt over de overdracht van Wbb-taken en/of met de overdracht is ook al gestart.
Deels gereed	Organisatie in voorbereiding voor implementatie van bodem en ondergrondtaken in de Omgevingswet. Integraal werken en aandacht voor bodem en ondergrond in omgevingsvisie(s) is in ontwikkeling. Strategie voor beleidsruimte en handhaving in voorbereiding. Afspraken over de overdracht van Wbb-taken zijn op hoofdlijnen.
Niet gereed	Organisatie is nog niet gereed voor uitvoering van de Omgevingswet inclusief de bodem en ondergrondtaken. De aandacht voor integraal werken en bodem en ondergrondtaken in relatie tot op te stellen omgevingsvisie(s) is niet gewaarborgd of niet uitgewerkt. Er is geen strategie voor beleidsruimte en handhaving bepaald. Er zijn nog geen afspraken gemaakt over de overdracht van Wbb-taken.

Scoretabel Thema 2: VTH en implementatie Bbk*

Oordeel	Toelichting op criteria
Volledig accuraat	Er is een accurate wijze van (zicht houden op de) uitvoering van het Besluit bodemkwaliteit, voor de meldingen, toetsen en het toezicht en de handhaving, zowel qua procesborging als qua capaciteit en middelen.
Aanwezig	De organisatie geeft in voldoende mate uitvoering aan het Besluit bodemkwaliteit op de diverse aspecten.
Ontbrekend	Er ontbreekt (zicht op de kritische) onderdelen van de uitvoering van het Besluit bodemkwaliteit..

* Er is niet gekozen voor termen als goed, voldoende en onvoldoende, aangezien er geen feitelijke verplichtingen zijn. Het betreft taken die uit het Normblad voortkomen en voor een deel samenhangen met (nog van kracht te worden) wetgeving.

De beoordeling is er op gericht om een vergelijkend beeld te geven in de mate waarin het thema is opgepakt.